

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING**
Enhet 2

DOM
2012-12-12
Meddelad i
Linköping

Mål nr
6207-12
6270-12

SÖKANDE

1. Mål nr 6207-12

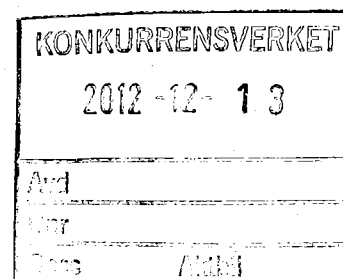
Lundgrens El-installationer Vikbolandet-Norrköping AB, 556115-6372
Exportgatan 42
602 28 Norrköping

2. Mål nr 6270-12

Eddima Teknik AB, 556655-2476
Industrigatan 15
602 23 Norrköping

MOTPART

Upphandlingscenter
Kommunalförbundet fjärde storstadsregionen
c/o Linköpings kommun, stadshuset
581 81 Linköping

Ombud: Upphandlingschef Robert Alexandersson
Samma adress

SAKEN

Överprövning av upphandling enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökningarna om överprövning.

Dok.Id 103212

Postadress
Box 406
581 04 Linköping

Besöksadress
Brigadgatan 3

Telefon
013-25 10 00

E-post:
forvaltningsrattenilinkoping@dom.se

Telefax
013-25 11 40

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

YRKANDEN M.M.

Upphandlingscenter, Kommunalförbundet fjärde storstadsregionen, genomför på uppdrag av och i samarbete med Norrköpings kommun, Lokalförsörjningen, och Norrköpings hamn och Stuveri AB upphandling av service och underhållsarbeten, el (UH-11-70). Upphandlingen genomförs med ett förenklat förfarande enligt 15 kap LOU. I upphandlingsrapporten den 10 september 2012 framgår att fem stycken anbudsgivare antagits som entreprenörer. Upphandlingscenter har som nummer ett antagit Fastighetsteknik AB, som nummer två antagit Lundgrens El-installationer Vikbolandet-Norrköping AB, som nummer tre antagit Bravida Sverige AB, som nummer fyra antagit Eddima Teknik AB och som nummer fem antagit Skanska Installation AB. Ramavtalen med fastställd rangordning, från ett till fem, för el omfattas av uppdrag med ett beräknat kontraktsvärde upp till 150 000 kr exklusive mervärdesskatt. Vid beräknat kontraktsvärde överstigande 150 000 kr exklusive mervärdesskatt kommer kommunen ställa förfrågan till samtliga antagna entreprenörer i ramavtalet genom förnyad konkurrensutsättning. Vid ett beräknat kontraktsvärde som överstiger 1,2 mnkr exklusive mervärdesskatt ställs förfrågan via annat upphandlat ramavtal. Ramavtalstiden är två år med möjlighet till förlängning med ett år.

Lundgrens och Eddima ansöker om överprövning av upphandlingen.

Upphandlingscentrum anser att ansökningarna ska avslås.

VAD PARTERNA ANFÖRT

Lundgrens

Fastighetsteknik har inte kunnat visa att kravet på omsättning om 10 mnkr per år är uppfyllt då företaget förutom teknikområdet el även har annan omfattande verksamhet. Av Fastighetstekniks presentation framgår att man

även har konsulterande verksamhet, utöver tekniska installationsarbeten inom områden ventilation, värme och sanitet samt kyla. Vidare utför Fastighetsteknik service- och underhållsarbeten samt drift- och energioptimering av fastighetstekniska installationer. Enligt dess årsredovisning 2011 uppgick omsättningen till totalt 24 mnkr. Av dessa 24 mnkr skulle således tio mnkr härröra från teknikområdet el och resterande 14 mnkr följaktligen från de övriga ovan beskrivna verksamheterna.

I samband med anbudsgivningen tillhandahölls ett anbudsformulär där bl.a. leverantörens rabattsatser på material skulle anges. Under rubriken "Inköp av produkter m.m. som inte finns upptaget i bifogad bruttoprislista" har Fastighetsteknik angivit en rabattsats på minus 25 procent. Rabattsatsen innebär att om beställaren begär leverans av en vara eller material som inte finns upptaget i bruttoprislistan så ska leverantören inhandla varan eller materialet till leverantörens pris varefter beställaren debiteras detta pris med ett avdrag på 25 procent. Med andra ord så kommer leverantören att subventionera beställaren med 25 procent av varans eller materialets pris vid varje tillfälle som beställaren har behov av något som inte finns upptaget i bruttoprislistan. Av anbudssammanställningen framgår att Fastighetsteknik är det enda företaget som kan bedriva sådan subventionerande verksamhet. Övriga anbudsgivare lämnar ingen rabatt utan begär istället på affärsmässiga grunder ett påslag på priset varierande mellan fem till 20 procent.

Eddima

Förfrågningsunderlaget efterfrågar ett timpris för tjänsteman A, kvantitet 25 timmar, och Eddima uppfattar det som ett önskemål från beställaren att köpa denna tjänst, priset för tjänsten kan därför inte vara noll kr. Normalt uppfattat så kan detta pris inte vara lägre än det priset för en yrkesarbetare. I Eddimas priser som gäller aktuella arbeten ingår alltid tjänstemannakost-

nader. Genom att lämna ett timpris som efterfrågades har det äventyrat Eddimas placering i utvärderingen.

Inköp av produkter utanför angiven prislista uppfattas normalt genom att ett procentpåslag anges med tillägg för antal procent på uppvisad inköpsfaktura. I tilldelningsbeslutet har detta angetts med en negativ procentsats utan att ange prislista. Det måste finnas en hänvisning till en prislista för att kunna lämna en rabatt med en negativ procentsats. Förfrågningsunderlaget är i denna del mycket otydligt och bör inte ingå vid utvärderingen av anbudet.

Upphandlingscenter

Omsättningskravet under punkt 5.1 avser inte endast leverantörens omsättning inom verksamhetsområdet el, tele och it som Lundgrens gjort gällande, utan avser hela leverantörens årliga omslutning. Upphandlingscenter vitsordar att omsättningskravet kan var tvetydigt, men alla anbudsgivare inom teknikområdet har behandlats lika. Fastighetsteknik uppfyller uppställt omsättningskrav, vilket framgår av den årsredovisning som bilagts anbudet.

Upphandlingscenter tillbakavisar Eddimas inställning om att priset för tjänsteman inte kan vara noll kronor och att det priset inte kan vara lägre än priset för en yrkesarbetare. På leverantörsmarknaden ifråga om nu aktuella typer av enkla service- och underhållsarbeten fördelar en del leverantörer kostnaderna för tjänstemän på yrkesarbetarnas timkostnad medan andra leverantörer håller kostnaderna åtskilda inom respektive yrkeskategori. På vilket sätt olika leverantörer ska prissätta nu aktuella tjänstekategorier är inte reglerat i LOU och ankommer inte heller på Upphandlingscenter att reglera.

Vid utarbetandet av förfrågningsunderlaget gjorde Upphandlingscenter bedömningen att ett procentuellt påslag eller en procentuellt avdragen rabatt på ett netto- eller bruttopris var relevant modell för anbudsgivarna och anbudsutvärderingen. Upphandlingscenter anser att modellen leder till ett rättvisande resultat vad gäller utfallet av upphandlingen. Lundgrens uppfattning synes vara att anbud med en rabattsats på ett nettopris ska förkastas på grund av oskälighet. För att en upphandlande myndighet ska få förkasta ett anbud enligt 15 kap. 17 § LOU gäller sammanfattningsvis att myndigheten först ska konstatera att ett anbud är onormalt lågt och därefter begära en skriftlig förklaring till det låga anbudet. En upphandlande myndighets skyldighet att kontrollera huruvida ett anbud är seriöst uppkommer först då det föreligger tvivel avseende anbudets tillförlitlighet. Upphandlingscenter har vid bedömningen inte haft sådana tvivel, och har därför inte begärt någon skriftlig förklaring vad gäller leverantörernas offererade anbudspriser. Skäl saknas således att anta att någon av dem inte kommer kunna genomföra kontraktet på sina ekonomiska meriter. Enligt Upphandlingscenter kommer aktuell anbudsutvärderingsmodell vad gäller procentuellt påslag eller procentuellt avdragen rabatt på ett netto- eller bruttopris inte i konflikt med de grundläggande principerna eller någon annan bestämmelse i LOU.

Upphandlingen är handlagd i enlighet med vad som förutskickats. Eddima har inte visat på vilket eller vilka sätt eller hur Upphandlingscenter har avvikit från förfrågningsunderlaget. Det är inte heller visat att de begåtts någon överträdelse mot någon av de grundläggande principerna eller någon annan bestämmelse i LOU som medfört att de lidit eller riskerar att lida skada.

SKÅLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Lagtext m.m.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 16 kap 6 § LOU framgår att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

I mål om ingripande enligt LOU gäller som huvudprincip att den part som gör gällande att en upphandling är felaktig på ett klart sätt ska ange på vilka omständigheter han grundar sin talan och att domstolens prövning är begränsad till de grunder som parten har åberopat (Högsta förvaltningsdomstolens avgörande RÅ 2009 ref. 69).

Lundgrens ansökan

Lundgrens har ifrågasatt om Fastighetsteknik uppfyllt omsättningskravet på 10 mnkr per år och framhållit att det av dess årsredovisning 2011 inte specifikt kan utläsas att 10 mnkr av den totala omsättningen på 24 mnkr avsett teknikområdet el. Lundgrens har också ifrågasatt huruvida Upphandlingscenter får acceptera den av Fastighetsteknik tillämpade rabattsatsen avseende produkter m.m. som inte finns i bruttoprislista.

Upphandlingscenter har invänt bl.a. följande. Omsättningskravet, som avser hela omsättningen, uppfylls av Fastighetsteknik. Även om omsättningskravet kan vara tvetydigt har alla anbudsgivare behandlats lika. Vid

arbetet med förfrågningsunderlaget bedömdes att ett procentuellt påslag eller en procentuellt avdragen rabatt på ett netto-/bruttopris var en relevant modell för anbudsgivarna och anbudsutvärderingen. Möjligen är utvärderingsmodellen inte optimalt utformad men den leder till ett rättvisande resultat i upphandlingen. Utvärderingsmodellen kommer inte i konflikt med de grundläggande principerna i LOU eller någon annan bestämmelse i lagen.

Förvaltningsrätten finner att det Lundgrens lagt fram i målet inte visar att Fastighetsteknik inte uppfyllt omsättningskravet. Beträffande den av Fastighetsteknik tillämpade rabattsatsen finner förvaltningsrätten att förfrågningsunderlaget inte utgör något hinder och att prissättningen i sig inte kan anses strida mot det upphandlingsrättsliga regelverket. Det har alltså inte kommit fram att det begåtts något fel vid Upphandlingscenters prövning av Fastighetstekniks anbud.

Eddimas ansökan

Eddima gör gällande att anbud på två punkter inte utvärderats enligt förfrågningsunderlaget. Timpris för Tjänsteman A kan inte vara 0 kr. Att utvärdering inte skett som man frågat framgår av att hälften av anbudsgivarna svarat med pris och övriga med 0 kr. Utgångspunkten måste vara att det ska lämnas ett svar med pris om det frågas efter ett pris. Ett pris på 0 kr är onormalt lågt. Inköp av produkter utanför angiven prislista har utvärderats med ett -% utan att ange prislista. Det måste finnas en hänvisning till en prislista för att rabatt ska kunna lämnas med -%. Förfrågningsunderlaget är i denna del mycket otydligt.

Upphandlingscenter har invänt bl.a. följande. Priset för tjänsteman kan vara 0 kr och lägre än priset för en yrkesarbetare. På vilket sätt olika leverantörer ska prissätta aktuella tjänster regleras inte i LOU och ska inte regleras av Upphandlingscenter. Vid arbetet med förfrågningsunderlaget

bedömdes att ett procentuellt påslag eller en procentuellt avdragen rabatt på ett netto-/bruttopris var en relevant modell för anbudsgivarna och anbudsutvärderingen. Möjligen är utvärderingsmodellen inte optimalt utformad men den leder till ett rättvisande resultat i upphandlingen. Utvärderingsmodellen kommer inte i konflikt med de grundläggande principerna i LOU eller någon annan bestämmelse i lagen. Tilldelningsbeslutet har fattats i enlighet med förfrågningsunderlaget.

Förvaltningsrätten finner att förfrågningsunderlaget i den del det har ifrågasatts av Eddima inte är optimalt utformat men att det ändå kan godtas (jfr RÅ 2002 ref. 50). Vidare anser förvaltningsrätten att förfrågningsunderlaget inte utgör något hinder mot att sätta ett pris till noll och att en sådan prissättning i detta fall inte kan anses strida mot det upphandlingsrättsliga regelverket. Detsamma gäller enligt förvaltningsrätten den av Eddima ifrågasatta tillämpningen av rabattsatser. Annat har inte kommit fram i målet än att utvärderingen av anbud skett i enlighet med förfrågningsunderlaget.

Sammanfattning

Förvaltningsrätten har alltså i samtliga ifrågasatta delar funnit att det sökandena lagt fram inte kan anses innebära att Upphandlingscenter brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag. Därmed finns det inte grund för åtgärd enligt 16 kap. 6 § LOU. Ansökningarna om överprövning ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1D LOU).

Magnus Wickström

Föredragande har varit Marion Kronberg.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,
2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1D LOU